

การประชุมวิชาการด้านศิลปวัฒนธรรม
ระดับนานาชาติครั้งที่ 1
"ความมั่นคงด้านศิลปวัฒนธรรมในศตวรรษที่ 21"

(The CRRU 1st International Art
and Culture Conference
"The Art and Culture Security of the 21st Century")

11 มิถุนายน 2561

ณ ห้องประชุมแสมหวิ หอประชุมใหญ่
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

คำนำ

การประชุมวิชาการด้านศิลปวัฒนธรรม ระดับนานาชาติครั้งที่ 1 “ความมั่นคงด้านศิลปวัฒนธรรม ในศตวรรษที่ 21” ภายใต้โครงการ “CRRU International Conference and Art Work Shop 2018 : Lanna Identity, Thai Identity & International Identity” เป็นเวทีในการนำเสนอผลงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ด้านศิลปวัฒนธรรมในระดับชาติ แลกเปลี่ยนความรู้และความก้าวหน้าทางวิชาการด้านศิลปวัฒนธรรมของนักวิชาการ นักวิจัย อาจารย์ นักศึกษาระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษา และเป็นการสร้างและส่งเสริมเครือข่ายงานวิจัยกับสถาบันการศึกษาต่างๆ ภายในประเทศและต่างประเทศ ตลอดจนเป็นการสนับสนุนให้เกิดการผลิตบทความวิจัยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิชาการระดับชาติ เพื่อยกระดับคุณภาพงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ด้านศิลปวัฒนธรรมของนักวิชาการ นักวิจัย อาจารย์ และนักศึกษาต่อไป

ในครั้งนี้ได้มีผู้ให้ความสนใจ และจัดส่งผลงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ด้านศิลปวัฒนธรรม ทั้ง 2 รูปแบบ คือ การนำเสนอผลงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ด้านศิลปวัฒนธรรมทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติภาคบรรยาย (Oral Presentation) และการนำเสนอผลงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ด้านศิลปวัฒนธรรมทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติแบบโปสเตอร์ (Poster Presentation) โดยจัดขึ้นในวันที่ 11 มิถุนายน 2561 ณ ห้องประชุมแสนหวี หอประชุมใหญ่ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงราย

คณะผู้จัดจึงได้รวบรวมบทความที่ผ่านการกลั่นกรอง และแก้ไขจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้วจัดพิมพ์เป็นรูปเล่ม (Proceeding) เพื่อให้ผู้นำเสนอผลงานได้พัฒนาวิชาการไปสู่ผลงานที่สามารถนำไปตีพิมพ์ในวารสารวิชาการทั้งระดับชาติ และนานาชาติ เพื่อนำไปขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการ และเป็นการสร้างเครือข่ายการวิจัยสำหรับการทำงานร่วมกันในอนาคตต่อไป

คณะผู้จัดทำ

การประชุมวิชาการด้านศิลปวัฒนธรรม ระดับชาติครั้งที่ 1
“ความมั่นคงด้านศิลปวัฒนธรรมในศตวรรษที่ 21”
ภายใต้โครงการ “CRRU International Conference and Art Work Shop 2018
:Lanna Identity, Thai Identity & International Identity”
วันที่ 11 มิถุนายน 2561
ณ ห้องประชุมแสนหวี หอประชุมใหญ่ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

1. หลักการและเหตุผล

ศิลปวัฒนธรรมไทย ทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติ เป็นสิ่งที่หลากหลาย งดงาม ทรงคุณค่า และแสดงออกถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นที่บรรพบุรุษได้คิดค้น เรียนรู้ อนุรักษ์ สืบทอด และส่งต่อให้อนุชนรุ่นหลังรุ่นต่อรุ่นจวบจนปัจจุบัน ดังนั้น ศิลปวัฒนธรรมไทยจึงเป็นสิ่งที่ทุกคนต้อง สืบทอด เรียนรู้ อนุรักษ์ และบูรณาการให้เหมาะสมกับยุคสมัย ซึ่งสอดคล้องกับคำแถลงนโยบาย ของคณะรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีแถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ วันที่ 12 กันยายน 2557 โดยได้กำหนดนโยบาย อนุรักษ์ พัฒนา และเผยแพร่มรดกทางวัฒนธรรม ภาษาไทย ภาษาถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งความหลากหลายของศิลปวัฒนธรรมไทย เพื่อการเรียนรู้ สร้างความภาคภูมิใจในประวัติศาสตร์และความเป็นไทย นำไปสู่การสร้าง ความสัมพันธ์อันดีในระดับประชาชน ระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับนานาชาติ ตลอดจน เพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศชาติ และอีกประเด็นหนึ่งคือการปลูกฝังค่านิยมและ จิตสำนึกที่ดี รวมทั้งสนับสนุนการผลิตสื่อคุณภาพเพื่อเปิดพื้นที่สาธารณะให้เยาวชนและ ประชาชนได้มีโอกาสแสดงออกอย่างสร้างสรรค์

ดังนั้น การผลิตผลงานวิจัยและงานสร้างสรรค์เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมทั้งระดับท้องถิ่น และระดับชาติ จึงเป็นภารกิจหลักของสถาบันการศึกษาศึกษาทุกระดับชั้น โดยเฉพาะใน ระดับอุดมศึกษา เพราะเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาองค์ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม ตลอดจน การนำเอาองค์ความรู้ที่ได้ไปบูรณาการกับศาสตร์อื่นๆ เช่น การเรียนการสอน การบริการวิชาการ การเพิ่มมูลค่าสินค้าทางศิลปวัฒนธรรม การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น การ นำเอาผลงานวิจัยและงานสร้างสรรค์มาเผยแพร่และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักวิจัย นักวิชาการ นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไป จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เพราะจะทำให้ผลงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ เกิดประโยชน์ต่อวงวิชาการและสังคมโดยรวมสืบไป

สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ เกี่ยวกับการทำนุบำรุง อนุรักษ์ และสืบทอด ศิลปวัฒนธรรมไทยทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ได้เล็งเห็นความสำคัญดังกล่าวนี้ จึงได้จัดทำโครงการการประชุมวิชาการด้านศิลปวัฒนธรรม ครั้งที่ 1 ในหัวข้อ “ความมั่นคงด้านศิลปวัฒนธรรมในศตวรรษที่ 21” เพื่อเป็นเวทีในการนำเสนอ ผลงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ด้านศิลปวัฒนธรรมในระดับชาติ แลกเปลี่ยนความรู้และ ความก้าวหน้าทางวิชาการด้านศิลปวัฒนธรรมของนักวิชาการ นักวิจัย อาจารย์ นักศึกษาระดับ

ปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษา และเป็นการสร้างและส่งเสริมเครือข่ายงานวิจัยกับสถาบันการศึกษาต่างๆ ทั่วประเทศและต่างประเทศ ตลอดจนเป็นการสนับสนุนให้เกิดการผลิตบทความวิจัยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิชาการระดับชาติ สำหรับยกระดับคุณภาพงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ด้านศิลปวัฒนธรรมในระดับชาติต่อไป

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นเวทีในการนำเสนอผลงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ด้านศิลปวัฒนธรรมในระดับชาติ
2. เพื่อเป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนความรู้และความก้าวหน้าทางวิชาการด้านศิลปวัฒนธรรมของนักวิชาการ นักวิจัย อาจารย์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา และระดับปริญญาตรีจากสถาบันระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย และในกลุ่มประเทศอาเซียน
3. เพื่อสร้างและส่งเสริมเครือข่ายงานวิจัยกับสถาบันการศึกษาต่างๆ ทั่วประเทศและต่างประเทศ
4. เพื่อผลิตบทความวิจัยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิชาการระดับชาติ
5. เพื่อเป็นกลไกในการยกระดับคุณภาพงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ด้านศิลปวัฒนธรรมในระดับชาติ

3. ระยะเวลา

วันที่ 11 มิถุนายน 2561

4. สถานที่

ห้องประชุมแสนหวี หอประชุมใหญ่ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

5. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

1. สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย	หน่วยงานหลัก
2. สำนักวิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย	หน่วยงานสนับสนุน
3. คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย	หน่วยงานสนับสนุน
4. วิทยาลัยนานาชาติภูมิภาคลุ่มน้ำโขง	หน่วยงานสนับสนุน

6. กลุ่มเป้าหมาย

1. ผู้เข้าร่วมการประชุมประกอบด้วย นักวิชาการ นักวิจัย อาจารย์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา และระดับปริญญาตรี จากสถาบันระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย และในกลุ่มประเทศอาเซียน
2. ผู้เข้าร่วมประชุมจากองค์กรชุมชน ชุมชน โรงเรียน องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรจากภาครัฐ-เอกชน และประชาชนผู้สนใจทั่วไป

7. รูปแบบการจัดงานประชุม

1. การบรรยายพิเศษ (Keynote Speaker)
2. การนำเสนอผลงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ด้านศิลปวัฒนธรรมทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติภาคบรรยาย (Oral Presentation)
3. การนำเสนอผลงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ด้านศิลปวัฒนธรรมทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติแบบโปสเตอร์ (Poster Presentation)

8. ประเด็นการนำเสนอผลงานวิจัย

ประเด็นการนำเสนอผลงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ด้านศิลปวัฒนธรรมทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติ โดยมีขอบเขตครอบคลุมด้านต่างๆ ได้แก่

8.1 ด้านสังคม

- 8.1.1 การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม
- 8.1.2 การลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม
- 8.1.3 การพัฒนาศักยภาพคนในแต่ละช่วงวัย
- 8.1.4 ความมั่นคงของชีวิตและสังคม
- 8.1.5 นวัตกรรมทางสังคม

8.2 ด้านการพัฒนา

- 8.2.1 การพัฒนาภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์
- 8.2.2 การพัฒนาเพื่อความยั่งยืนของชุมชนท้องถิ่นในสังคมไทย
- 8.2.3 การพัฒนาเพื่อความยั่งยืนในอาเซียน
- 8.2.4 ยุทธศาสตร์การพัฒนา
- 8.2.5 สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา

8.3 ด้านการศึกษา

- 8.3.1 การจัดการเรียนรู้ให้แก่นักเรียน นักศึกษา และเยาวชนให้มีความรู้ ความเข้าใจ และเกิดความตระหนักต่อสังคม และการพัฒนาสังคม
- 8.3.2 นวัตกรรมทางการศึกษา
- 8.3.3 การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

8.4 ด้านการบริหารจัดการ

- 8.4.1 การบริหารจัดการธุรกิจ
- 8.4.2 การบริหารรัฐกิจ
- 8.4.3 การจัดการภัยพิบัติ

8.5 ด้านวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นและชาติพันธุ์

8.6 ด้านสุขภาพและสาธารณสุข

8.7 ด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศ

8.8 ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

9. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ประชาชน ชุมชน ท้องถิ่น และสังคม เกิดความตระหนักและเตรียมพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงด้านศิลปวัฒนธรรมในศตวรรษที่ 21
2. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์และผลงานวิจัยด้านความมั่นคงด้านศิลปวัฒนธรรมในศตวรรษที่ 21
3. การเผยแพร่องค์ความรู้และผลงานวิจัยทางวิชาการในด้านต่างๆ
4. สำนักศิลปะและวัฒนธรรมได้บริการวิชาการแก่ชุมชนท้องถิ่นและสังคม

การประชุมวิชาการด้านศิลปวัฒนธรรม ระดับชาติครั้งที่ 1
“ความมั่นคงด้านศิลปวัฒนธรรมในศตวรรษที่ 21”
วันจันทร์ ที่ 11 มิถุนายน 2561
ณ ห้องประชุมแสนหวี หอประชุมใหญ่ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

08.00 – 09.00 น.	ลงทะเบียน
09.00 – 09.15 น.	พิธีเปิดการประชุม
09.15 – 10.30 น.	การบรรยายเรื่อง “ความมั่นคงด้านศิลปวัฒนธรรมในศตวรรษที่ 21” วิทยากรบรรยาย โดย ศาสตราจารย์เกียรติคุณพงษ์เดช ไชยคุตร รองศาสตราจารย์ ดร. สุวัฒน์ แสนขัติยรัตน์ ดำเนินรายการโดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โอม พัฒนโชติ
10.30 – 11.00 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
11.00 – 12.00 น.	การบรรยายเรื่อง “ความมั่นคงด้านศิลปวัฒนธรรมในศตวรรษที่ 21” วิทยากรบรรยาย โดย ศาสตราจารย์เกียรติคุณพงษ์เดช ไชยคุตร รองศาสตราจารย์ ดร. สุวัฒน์ แสนขัติยรัตน์ ดำเนินรายการโดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โอม พัฒนโชติ
12.00 – 13.00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน
13.00 – 16.00 น.	การนำเสนอบทความวิจัยภาคบรรยายและโปสเตอร์ กลุ่ม 1 การนำเสนอบทความวิจัยภาคบรรยาย 1) อาจารย์ ดร.สรไกร เรื่องรุ่ง 2) อาจารย์พิเชษฐ์ ไชยสงค์ 3) อาจารย์วิสูตร แก่นเมือง 4) อาจารย์ชญุตว์ อินทร์ชา กลุ่ม 2 การนำเสนอบทความวิจัยภาคโปสเตอร์ 1) พระบุญรอด ปคุณธมโม 2) อาจารย์ ดร.ไสยเพ็ญ เฉิดเจิม 3) อาจารย์มานิตย์ กันทะสัก 4) อาจารย์ขจรเดช หนั้วหยื่น 5) อาจารย์วัชระ กว้างไชย์ 6) อาจารย์วาทีตย์ เสมบุตร
16.00 – 17.00	พิธีมอบเกียรติบัตรและปิดการนำเสนอบทความวิจัย

หมายเหตุ : * กำหนดการอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม

คำสั่งมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ที่ ๓๑๒๓/๒๕๖๑

เรื่อง แต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์การนำเสนอบทความวิชาการ/บทความวิจัย
โครงการประชุมวิชาการด้านศิลปวัฒนธรรมระดับนานาชาติ ครั้งที่ ๑
“ความมั่นคงด้านศิลปวัฒนธรรมในศตวรรษที่ ๒๑”

เพื่อให้การดำเนินงานการวิพากษ์บทความวิชาการ/บทความวิจัยของผู้เข้าร่วมนำเสนอผลงานทางวิชาการระดับนานาชาติ ทั้งภาคบรรยายและภาคโปสเตอร์ โครงการประชุมวิชาการด้านศิลปวัฒนธรรมระดับนานาชาติ ครั้งที่ ๑ “ความมั่นคงด้านศิลปวัฒนธรรมในศตวรรษที่ ๒๑” มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๑ (๒) แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ๒๕๔๗ มหาวิทยาลัย จึงแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์การนำเสนอบทความวิชาการ/บทความวิจัย ดังต่อไปนี้

-ตามรายชื่อแนบท้ายคำสั่ง-

หน้าที่ วิพากษ์ ให้ข้อเสนอแนะ การนำเสนอบทความวิชาการ/บทความวิจัย ของผู้เข้าร่วมนำเสนอผลงานให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และมีประสิทธิภาพ

ให้ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถและบังเกิดผลดีต่อทางราชการ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๑

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรัชย์ มุ่งไธสง)
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์การนำเสนอผลงานวิชาการระดับชาติ
โครงการประชุมวิชาการด้านศิลปวัฒนธรรมระดับนานาชาติ ครั้งที่ ๑
“ความมั่นคงด้านศิลปวัฒนธรรมในศตวรรษที่ ๒๑”
แนบท้ายคำสั่งที่ ๓๑๒๓/๒๕๖๑

๑. ศาสตราจารย์เกียรติคุณพงศ์เดช ไชยคุตร	ผู้ทรงคุณวุฒิ
๒. รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ แสนขัตติยรัตน์	ผู้ทรงคุณวุฒิ
๓. นายสมลักษณ์ ปันติบุญ	ผู้ทรงคุณวุฒิ
๔. นายพานทอง แสนจันทร์	ผู้ทรงคุณวุฒิ
๕. นายสมพงษ์ สารทรัพย์	ผู้ทรงคุณวุฒิ
๖. นายทรงเดช ทิพย์ทอง	ผู้ทรงคุณวุฒิ
๗. นายสุวิทย์ ใจป้อม	ผู้ทรงคุณวุฒิ
๘. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โอม พัฒนโชติ	ผู้ทรงคุณวุฒิ
๙. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศุภรัตน์ อินทนิเวศ	ผู้ทรงคุณวุฒิ

คำสั่งมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ที่ ๓๑๒๔/๒๕๖๑

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการวิชาการจัดทำรูปเล่ม (Proceeding)
โครงการประชุมวิชาการด้านศิลปวัฒนธรรมระดับนานาชาติ ครั้งที่ ๑
“ความมั่นคงด้านศิลปวัฒนธรรมในศตวรรษที่ ๒๑”

เพื่อให้การดำเนินงานการจัดทำรูปเล่ม (Proceeding) โครงการประชุมวิชาการด้านศิลปวัฒนธรรมระดับนานาชาติ ครั้งที่ ๑ “ความมั่นคงด้านศิลปวัฒนธรรมในศตวรรษที่ ๒๑” มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๑ (๒) แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ.๒๕๔๗ มหาวิทยาลัย จึงแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำรูปเล่ม (Proceeding) ประกอบด้วย

๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โอม พัฒนโชติ	ประธานกรรมการ
๒. อาจารย์ณัฐดา จุมปา	รองประธานกรรมการ
๓. อาจารย์อภิสร่า พลนรัตน์	กรรมการ
๔. อาจารย์เพชรสวัสดิ์ กันคำ	กรรมการ
๕. นางกุลธิดา อินทร์ไชย	กรรมการ
๖. นายพิทักษ์ รัตนแสงสว่าง	กรรมการ
๗. นางสาวเพ็ญพักตร์ ไชยนุรักษ์	กรรมการ
๘. นายเจษฎา สอนบาลี	กรรมการ
๙. นางกาญจณี พุเทพ	กรรมการ
๑๐. นางสุรีย์ ใจดี	กรรมการและเลขานุการ
๑๑. นางสาวศศิธร หาสาตร์สิน	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

หน้าที่ รวบรวมบทความวิชาการ/บทความวิจัยของผู้นำเสนอที่ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการและผู้ทรงคุณวุฒิ และจัดทำรูปเล่ม (Proceeding) ให้ถูกต้องตามมาตรฐานวิชาการ

ให้ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถและบังเกิดผลดี
ต่อทางราชการ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๑

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรัชชัย มุ่งไธสง)
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

สารบัญ

	หน้า
1. ผลงานจิตรกรรมและประติมากรรมร่วมสมัยเชิงสร้างสรรค์สู่ชุมชนอาเซียน (ไทย-มาเลเซีย) Creative Contemporary Painting and Sculpture to ASEAN Community (Thailand - Malaysia).	13
2. วาดเส้นสร้างสรรค์ในงานจิตรกรรมแบบเซอร์เรียลลิสม์ : สภาวะของการแปรเปลี่ยน Creative Drawing in Surrealism Painting: Conditions of Changes.	26
3. การออกแบบภาพสัญลักษณ์กราฟิกประกอบการใช้ยาเพื่อส่งเสริมการใช้อย่างถูกวิธี The Graphic Symbol Design of Medicine Usage to Promote use Properly.	39
4. พิ:พิมพ์ ศิลปะภาพพิมพ์ขึ้นเดียว เทคนิคแทนพิมพ์เจลลาตินด้วยสีเชื่อน้ำมัน Phi:Phim : The printmaking of monoprints techniques with gelatinplate to oilcolor.	49
5. พุทธศิลปกรรมเชียงราย : แนวคิด คุณค่า และการสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาจิตใจ และปัญญา Buddhist Arts in Chiang Rai : Concept, Value and Applications for Spiritual and Mental Development.	63
6. การออกแบบลวดลายและสร้างสรรค์ผลงานแจกันเครื่องปั้นดินเผาแรงบันดาลใจ จากชิ้นตีนจกอำเภอลับแล The Pattern Design of Pottery Vases Inspired by Laplae's Teenjok Sarongs.	74
7. งานวิจัยเชิงสร้างสรรค์ “พระพุทธรูปพม่าไม้ : แนวคิด คุณค่า ภูมิปัญญาและอัตลักษณ์ ของกระบวนการสร้างสรรค์ พระพุทธรูปไม้ในล้านนาสู่การเรียนรู้ของสังคม” The Prato Buddha Image: Gnostic Concepts, Values and Identity of the Creativity Process through the knowledge of Making a Wooden Buddha Image.	82
8. ลายประดับกระจก : แนวคิด คุณค่า ในงานช่างศิลป์ เพื่อเรียนรู้และสืบทอด ภูมิปัญญาของเทคนิคช่างล้านนา Decorative Glass Patterns: Developing Decorative Glass Art though Studying the Ideologies and Values of the Art of Lanna Buddhism.	91

สารบัญ (ต่อ)

9. พุทธจักรวาลวิทยา : แนวคิด คติความเชื่อ ระบบสัญลักษณ์แบบอุดมคติไทย 104
สู่การสร้างสรรคในงานพุทธศิลป์กรรมไทยร่วมสมัย
Buddhist Cosmology: The Belief System of Thai Ideologies through
the Creation of Buddhist Contemporary Arts.
10. เส้นและสี : คุณค่า อารมณ์ ความรู้สึกในงานจิตรกรรมล้านนา องค์ความรู้ 114
เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้สู่สังคม
Lines and Color : Contemporary Art Through Studying the Value
and Emotion for the Sake of Society's Education.

วาดเส้นสร้างสรรค์ในงานจิตรกรรมแบบเซอร์เรียลลิสม์ : สภาวะของการแปรเปลี่ยน Creative Drawing in Surrealism Painting : Conditions of Changes

พิเชษฐ์ ไชยสงค์

สาขาวิชาจิตรกรรม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงสร้างสรรค์ วาดเส้นสร้างสรรค์ในงานจิตรกรรมแบบเซอร์เรียลลิสม์ : สภาวะของการแปรเปลี่ยน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบใหม่ๆ ของการสร้างสรรค์งานจิตรกรรมด้วยเทคนิคการวาดเส้นสร้างสรรค์ โดยใช้แนวความคิดเรื่อง ”สภาวะของการแปรเปลี่ยน” เป็นตัวกำหนดเนื้อหาของการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม จำนวน 5 ชิ้น แล้วนำองค์ความรู้ที่ได้จากผลการวิจัยมาใช้ในการเรียนการสอนและการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมของผู้วิจัย การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มีขั้นตอนดังนี้ 1) ศึกษาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องและกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย (R1) 2) สร้างแบบร่างวาดเส้นสร้างสรรค์ : สภาวะของการแปรเปลี่ยน (D1) 3) การวิเคราะห์แบบร่าง (R2) 4) การวิเคราะห์ผลงานวาดเส้นสร้างสรรค์ : สภาวะของการแปรเปลี่ยน (R3) 5) การพัฒนาผลงานจิตรกรรม เทคนิควาดเส้นสร้างสรรค์ : สภาวะของการแปรเปลี่ยน (D2)

ผลการวิจัยพบว่า 1) การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมแบบเซอร์เรียลลิสม์ด้วยเทคนิควิธีการวาดเส้นสร้างสรรค์ โดยใช้สีอะครีลิก ปากกามึกซึมแบบหมึกชนิดกันน้ำ, ปากกาลูกกลิ้ง, สีน้ำ, และหมึกจีน บนกระดาษสำหรับวาดภาพชนิด 300 แกรม สามารถสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมที่มีรูปแบบตอบสนองกับแนวความคิดที่ต้องการนำเสนอได้เป็นอย่างดี เพราะการวาดเส้นจากปากกา ซึ่งมีเส้นขนาดเล็กทำให้สามารถเก็บรายละเอียดของร่องรอยบนรูปทรงที่มีขนาดเล็กได้ นอกจากนั้น เส้นปากกาก็ยังสามารถสร้างความกลมกลืนกับการระบายสีน้ำและหมึกจีนบนกระดาษได้ พื้นผิวที่เกิดจากการวาดเส้นสร้างความรู้สึกละเอียดและบรรยากาศที่แปลกใหม่เหมาะกับการสร้างงานแนวเหนือจริง ผลงานจิตรกรรมที่ได้จึงมีความสมบูรณ์ในตัวเอง 2) การสร้างสรรค์จิตรกรรมในเนื้อหาเรื่องสภาวะของการแปรเปลี่ยน ผู้วิจัยได้นำรูปทรงอินทรีย์รูป รูปทรงเรขาคณิต และรูปทรงอิสระมาผสมรวมเข้าด้วยกัน รูปทรงดังกล่าวคือรูปทรงที่เกิดจากใบหน้าและร่างกายของมนุษย์รวมเข้ากับรูปทรงของแท่งหินและการตกผลึกของหินแร่อัญมณีชนิดต่างๆ การหลอมละลายของลาวา สร้างสรรค์เป็นรูปทรงที่แปลกประหลาดขึ้นมาใหม่ ที่มีทั้งรูปทรงที่หนักแน่นมั่นคง และรูปทรงที่ผุ่ร่อนอ่อนไหว เพื่อใช้เป็นสัญลักษณ์แทนค่ารูปทรงของสรรพสิ่งและชีวิตมนุษย์ที่ไม่มีความแน่นอน มีการเคลื่อนไหวผันแปรอยู่ตลอดเวลา มีการเกิดขึ้น ดำเนินอยู่ และเสื่อมสลายไปตามกาล

คำสำคัญ : วาดเส้นสร้างสรรค์, จิตรกรรมแบบเซอร์เรียลลิสม์, สภาวะของการแปรเปลี่ยน

Abstract

This Research Project Focused on the changes in the area of creative drawing within surrealism paintings. The aim of this research is to study a new creative styles used in the creative drawing on paintings. This will be done by studying specifically at the 'conditions of changes' in the series of 5 creative paintings. The findings will then be used by the researcher to develop teaching in this area as well as using the findings to develop the researcher's own art work thereafter. This research and development has 5 stages; Stage 1: To study relevant work and to outline the objectives of this research (R1). Stage 2: Create sketches based on the conditions of changes in creative drawing (D1). Stage 3: Analyze the sketches (R2). Stage 4: Analyze the conditions of changes in creative drawing (R3). Stage 5: Develop the techniques studied on the 'conditions of changes' in a creative piece (D2).

This research found that; 1) The surrealism paintings made by creative drawing which used the following materials; fountain pens with waterproof ink, ballpoint pens, water colours and Chinese ink on 300 gram paper were able to reflect the creativity for this type of art very well. This was due to the thin lines made by the pens creating highly detailed, small images. Aside from that, the pens were able to create a harmony with the water colours and Chinese ink on the paper. The resulting texture created using this technique gave a uniquely atmospheric feeling to the work. The final result was a piece which was excellently formed and achieved all the objectives that were set out. 2) On the topic of the 'conditions of changes' in creative drawing on paintings, the researcher brought geometric, organic and free form images together. The forms used were based on faces, human bodies, various rock formations as well as lava flow. The resulting images were unique and formed from both strong, secure images as well as more liquid, malleable forms. These images represent life itself which is full of uncertainty and constantly moving. There is birth, progress and deterioration over time and this is represented in the final pieces created.

Keywords: Creative drawing, Surrealism paintings, Conditions of changes

บทนำ

ในปัจจุบันการสร้างสรรคงานจิตรกรรมร่วมสมัยถือว่ามีแนวทางที่หลากหลายตามความเชื่อและความพอใจของศิลปินผู้สร้างสรรค์แต่ละคน แต่งานจิตรกรรมในรูปแบบหนึ่งที่ยังคงได้รับความนิยมในด้านของรูปแบบการสร้างสรรค์ของศิลปิน นักศึกษาศาสาวิชาจิตรกรรม คืองานจิตรกรรมแนวเหนือจริง หรือจิตรกรรมในรูปแบบและปรัชญาของศิลปะลัทธิเซอร์เรียลลิสม์ (Surrealism) เพราะสามารถสร้างสรรค์ผลงานได้อย่างอิสระไม่อยู่ในกฎเกณฑ์ที่จำกัดเป็นบ่อเกิดของความคิดสร้างสรรค์ใหม่ๆ สามารถใช้สื่อวัสดุและเทคนิคในการสร้างสรรค์ได้อย่างหลากหลาย ซึ่งเทคนิคการวาดเส้นก็เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่สามารถนำมาสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมแบบเซอร์เรียลลิสม์ได้ โดยอาจนำมาใช้ร่วมกับการระบายสีหรือสื่อวัสดุอื่นๆ ในลักษณะของการวาดเส้นสร้างสรรค์

วาดเส้น (Drawing) คือรูปแบบหนึ่งของการสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ ในแต่ละยุคสมัยนั้นได้มีการพัฒนาปรับเปลี่ยนไปตามปัจจัยแวดล้อมหลาย ๆ ด้าน ทั้งทางด้านค่านิยม ความเชื่อ รูปแบบ เทคนิค วัตถุประสงค์ของการสร้างสรรค์ และสื่อวัสดุที่ใช้ในการสร้างสรรค์ สิ่งเหล่านี้จึงส่งผลให้การวาดเส้นมีความหมายที่แตกต่างกันไปตามทัศนะของผู้สร้างสรรค์ผลงาน ดังนั้น เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่กว้างขวางและครอบคลุมความหมายทั้งหมด จึงขอสรุปความหมายของการวาดเส้น หมายถึงการที่มนุษย์กระทำกิจกรรมอย่างหนึ่ง โดยใช้ส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกายหรือใช้สื่อวัสดุและอุปกรณ์อื่นๆ เป็นเครื่องมือช่วยเพื่อสร้างความเคลื่อนไหวไปในบริเวณว่างหรือพื้นที่รองรับด้วยวิธีการ วาด ลาก ขูด ชีด เขียน หรือวิธีอื่นๆ จนปรากฏเห็นเป็นร่องรอยลักษณะของเส้น ซึ่งอาจเป็นเพียงเส้นร่าง หรือเส้นที่ประกอบกันขึ้นเป็นเส้นโครงสร้าง น้ำหนัก แสงเงา รูปร่าง รูปทรง ทั้ง 2 มิติและ 3 มิติในลักษณะของการลวงตา หรือรูปแบบอื่นๆ ตามแต่วัตถุประสงค์ของผู้สร้างสรรค์

การสร้างสรรค์คือหัวใจสำคัญของงานศิลปะทุกประเภท ชลูด นิ่มเสมอ (2553, หน้า 412) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การสร้างสรรค์ คือ การทำให้เกิดสิ่งใหม่ขึ้นในโลกด้วยปัญญาของมนุษย์ สิ่งที่สร้างสรรค์ขึ้นนั้นต้องมีเป็นต้นแบบในทางใดทางหนึ่ง ไม่ซ้ำกับแบบที่เคยมีอยู่แล้ว การสร้างสรรค์เป็นกระบวนการอิสระ ไม่เป็นทาสของสิ่งใด ไม่ว่าจะเป็นอารมณ์ ปัญญา หรือลัทธิ หรือแบบอย่าง (Style) การสร้างสรรค์ต้องมีเสรีภาพ มีความนึกคิดอย่างอิสระมีความริเริ่มและก้าวหน้า การสร้างสรรค์ศิลปะ หมายถึง การสรรหาหรือคิดค้นรูปทรง หรือหน่วย (Unit) ที่มีสาระต่อจุดหมายของการสร้างสรรค์ และจัดระเบียบหน่วยนั้นหรือหน่วยเหล่านั้นให้เกิดรูปทรงใหม่เป็นรูปทรงที่มีเอกลักษณ์ หรือลักษณะเฉพาะตัวของศิลปิน (Individuality) เป็นต้นแบบ (Originality) และมีเอกภาพ การสร้างสรรค์ตรงข้ามกับการลอกเลียนแบบ (Imitation) ไม่ว่าจะเป็นการลอกเลียนแบบจากธรรมชาติหรือจากสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น การสร้างสรรค์อาจกระทำได้ด้วยการใช้ธรรมชาติเป็นสื่อ ด้วยการเลือกสรร เพิ่มเติม ตัดทอน หรือแปรสภาพของธรรมชาติให้เป็นรูปทรงที่สามารถเป็นสื่อแสดงความหมาย ซึ่งได้แก่ อารมณ์ ความรู้สึก ความคิด หรือจินตนาการของผู้สร้าง หรืออาจจะกระทำได้ด้วยการใช้รูปทรงที่สร้างขึ้นเองจากการประสานกัน

ของทัศนธาตุ ซึ่งได้แก่ เส้น น้ำหนัก ที่ว่าง สี และลักษณะพื้นผิว เพื่อแสดงอารมณ์ ความรู้สึก หรือความงามด้วยรูปทรงเองโดยไม่ต้องให้รูปร่างรูปทรงนั้นเป็นตัวแทนของสิ่งใดในธรรมชาติ

วาดเส้นสร้างสรรค์ เป็นกระบวนการสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์โดยใช้วิธีการวาดเส้น ซึ่งสามารถสร้างสรรค์ได้อย่างอิสระหลากหลายรูปแบบดังที่ สุพจน์ สิงห์สาย (2553 : 2) ได้กล่าวไว้ว่า “วาดเส้นสร้างสรรค์” เป็นผลงานทัศนศิลป์ประเภทหนึ่งที่ใช้กรรมวิธีการสร้างผลงาน ด้วยการใช้เส้นเป็นทัศนธาตุเป็นสำคัญในการแสดงออกทางศิลปะให้เกิดรูป เกิดร่องรอยอย่างมีจุดมุ่งหมาย และเนื้อหาสาระด้วยเทคนิคและวิธีการอย่างอิสระ ไม่มีขอบเขตจำกัด มีความคิดจินตนาการ และการแสดงออกทางศิลปะอย่างสร้างสรรค์ เหมาะสมกลมกลืนอย่างมีเอกภาพ

เซอร์เรียลลิสม์ เป็นขบวนการหนึ่งทางศิลปะ เกิดขึ้นในราว พ.ศ. 2460 ศิลปินเซอร์เรียลลิสม์พยายามให้ผลงานของเขาหันเหไปสู่จิตใต้สำนึกอย่างอิสระ ทำให้ความคิดต่างๆที่ปรากฏออกมาเป็นภาพมีอิสระจากประเพณีขนานนิยมที่คุ้นเคยกันมานาน และเป็นบ่อเกิดความคิดสร้างสรรค์แนวใหม่ด้วย (จิรพันธ์ สมประสงค์, 2533 : 117) สำหรับความงามตามลัทธิเซอร์เรียลลิสม์นี้ เป็นผลจากความเพ้อฝัน ความคิดเพื่องและความสะดวกสบายที่จักรวรรยของจิตใต้สำนึก ซึ่งพอสรุปได้คือ

1) ทางด้านคุณสมบัติ

1.1) ผลงานศิลปะแสดงคุณสมบัติของจินตนาการ ตามภาพพจน์ของสิ่งที่มีมนุษย์ฝัน

1.2) ผลงานแสดงให้เห็นความคิดของศิลปินที่พยายามเสนอให้ผู้ดูตระหนักในความจริงที่อยู่ในความคิดฝัน รวมทั้งความหวังซึ่งมีความสำคัญยิ่งต่อการดำเนินชีวิตมนุษย์

2) ทางด้านเหตุผล

2.1) ผลงานไม่แสดงลักษณะเลียนแบบธรรมชาติ แต่สร้างสรรค์ลักษณะธรรมชาติใหม่ ตามความคิดเพ้อฝัน ความคาดหวัง

2.2) ผลงานแสดงความขัดแย้งของสัดส่วน ไม่ยึดมั่นในรูปทรงที่เป็นจริง มีการแสดงร่วมกันทั้งรูปแบบของสิ่งมีชีวิต และไม่มีชีวิต

2.3) ผลงานยึดมั่นในความเป็นจริงที่อยู่ใต้จิตสำนึก ความฝัน ความอยาก

2.4) ผลงานพยายามแสดงความนุ่มนวลของผิวหน้าวัสดุ ความเปลี่ยนแปลง และความละเอียดที่ผิดรูปแบบ

2.5) ผลงานพยายามสร้างความประทับใจให้แก่ผู้พบเห็นในด้านเรื่องราวและรูปทรงที่เป็นจริงทางจิตใต้สำนึก

3) ทางด้านการแสดงออก

3.1) จิตใต้สำนึกเป็นองค์ประกอบอันสำคัญที่ศิลปินจะต้องถ่ายทอดให้เห็นอย่างเสรี

3.2) รูปเขียนหรือภาพถ่ายจะต้องมุ่งให้ผู้ดูสำนึกในความเป็นจริงของความฝัน และเร้าให้ผู้ดูมีปฏิกิริยาเพ้อฝันตามไปด้วย

3.3) ความรู้สึกเก็บกดของมนุษย์ต่อสภาพความเป็นจริงในสังคมทั้งทางด้านวัตถุและจิตใจ ควรเป็นเนื้อหาสำคัญของศิลปินในการแสดงออก เพื่อแผ้วแผ่ความคิดเห็นต่อบุคคลอื่น

3.4) ศิลปินต้องแสดงความแปลกใหม่ด้วยวิธีการ ด้วยวัสดุและด้วยความคิด เพื่อให้ทำให้ผู้ดูเห็นความสำคัญของเรื่องราว (อารี สุทธิพันธุ์, 2547 : 66 - 67)

จากความหมายและลักษณะการแสดงออกทางศิลปะตามแนวทางของลัทธิเซอร์เรียลลิสม์ ข้าพเจ้าได้นำมาเป็นแรงบันดาลใจในการแสดงออกของรูปทรงในผลงานสร้างสรรค์ทั้ง 5 ชิ้นนี้ ในรูปแบบเหนือจริงเพื่อเป็นสัญลักษณ์สื่อความหมายตามแนวคิดเรื่องสภาวะของการแปรเปลี่ยน

การศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสภาวะของการเปลี่ยนแปลงผู้วิจัยได้นำเอาหลักธรรม ในพระพุทธศาสนาเรื่อง ไตรลักษณ์ ที่ว่าด้วยความเป็นอนิจจลักษณะ นอกจากนั้นยังนำเอาลักษณะการเกิดและการเปลี่ยนแปลงของหินในธรรมชาติมาใช้เป็นข้อมูลและความบันดาลใจในการดำเนินงานวิจัยเชิงสร้างสรรค์ ดังนี้

1) ไตรลักษณ์ เป็นธรรมะที่ทำให้เป็นพระอรหันต์ (อริยกรรณ) แปลว่า ลักษณะ 3 ประการ หมายถึงสามัญลักษณ์ คือ กุศลธรรมตาของสรรพสิ่งทั้งปวง อันได้แก่ อนิจจลักษณะ ความไม่เที่ยง ทุกสิ่งในโลกย่อมมีการแปรเปลี่ยนไปเป็นธรรมดา ทุกขลักษณะ ความเป็นทุกข์ คือ มีความบีบคั้นด้วยอำนาจของธรรมชาติทำให้ทุกสิ่งไม่สามารถทนอยู่ในสภาพเดิมได้ตลอดไป และ อนัตตลักษณะ ความที่ทุกสิ่งไม่สามารถบังคับบัญชาให้เป็นไปตามต้องการได้ เช่น ไม่สามารถบังคับให้ชีวิตยั่งยืนอยู่ได้ตลอดไป ไม่สามารถบังคับจิตใจให้เป็นไปตามปรารถนา เป็นต้น

ไตรลักษณ์ แปลว่า “ลักษณะ 3 อย่าง” หมายถึงสามัญลักษณ์ หรือลักษณะที่เหมือนกัน หรือข้อกำหนด หรือสิ่งที่มีประจำอยู่ในตัวของสังขารทั้งปวงเป็นธรรมที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสรู้ 3 อย่าง ได้แก่

อนิจจตา (อนิจจลักษณะ) – อาการไม่เที่ยง อาการไม่คงที่ อาการไม่ยั่งยืน อาการที่เกิดขึ้นแล้วเสื่อมและสลายไป อาการที่แสดงถึงความเป็นสิ่งไม่เที่ยงของขันธ์

ทุกขตา (ทุกขลักษณะ) – อาการเป็นทุกข์ อาการที่ถูกบีบคั้นด้วยการเกิดขึ้นและสลายตัว อาการที่กดดัน อาการฝืนและขัดแย้งอยู่ในตัว เพราะปัจจัยที่ปรุงแต่งให้มีสภาพเป็นอย่างนั้นเปลี่ยนแปลงไป จะทำให้คงอยู่ในสภาพนั้นไม่ได้ อาการที่ไม่สมบูรณ์มีความบกพร่องอยู่ในตัว อาการที่แสดงถึงความเป็นทุกข์ของขันธ์

อนัตตตา (อนัตตลักษณะ) – อาการของอนัตตา อาการของสิ่งที่ไม่ใช่ตัวตน อาการที่ไม่มีตัวตน อาการที่แสดงถึงความไม่ใช่ใคร ไม่ใช่ของใคร ไม่อยู่ในอำนาจควบคุมของใคร อาการที่แสดงถึงไม่มีตัวตนที่แท้จริงของมันเอง อาการที่แสดงถึงความไม่มีอำนาจแท้จริงในตัวเลย อาการที่แสดงถึงความด้อยสมรรถภาพโดยสิ้นเชิงไม่มีอำนาจกำลังอะไรต้องอาศัยพึ่งพิงสิ่งอื่น ๆ มากมาย จึงมีขึ้นได้ (ไตรลักษณ์, 2558 : ออนไลน์)

การแปรเปลี่ยนรูปทรงของหินคือสิ่งสำคัญที่เป็นที่มาของแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์รูปทรงในผลงานจิตรกรรม นักธรณีวิทยาแบ่งหินออกเป็น 3 ประเภท ตามลักษณะการเกิดคือ หินอัคนี หินตะกอน และหินแปร เมื่อนหินหนืดร้อนภายในโลก (Magma) และ หินหนืดร้อนบน

พื้นผิวโลก (Lava) เย็นตัวลงกลายเป็น “หินอัคนี” ลมฟ้าอากาศ น้ำ และแสงแดด ทำให้หินผุพัง สึกกร่อนเป็นตะกอน ทับถมกันเป็นเวลานานหลายล้านปี แรงดันและปฏิกิริยาเคมีทำให้เกิดการรวมตัวเป็น “หินตะกอน” หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “หินชั้น” การเปลี่ยนแปลงของเปลือกโลกและความร้อนจากแมนเทิลข้างล่าง ทำให้เกิดการแปรสภาพเป็น “หินแปร” กระบวนการเหล่านี้เกิดขึ้นเป็นวงรอบเรียกว่า “วัฏจักรหิน” (Rock cycle) อย่างไรก็ตามกระบวนการไม่จำเป็นต้องเรียงลำดับ หินอัคนี หินชั้น และหินแปร การเปลี่ยนแปลงประเภทหินอาจเกิดขึ้นย้อนกลับไปมาได้ ขึ้นอยู่กับปัจจัยแวดล้อม (กรมทรัพยากรธรณี, 2558 : ออนไลน์)

จากความสำคัญดังกล่าวผู้วิจัยในฐานะของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการเรียนการสอนของนักศึกษาสาขาวิชาจิตรกรรมโดยเฉพาะในรายวิชาวาดเส้น รายวิชาจิตรกรรมสร้างสรรค์ และในฐานะผู้สร้างสรรค์งานศิลปะจึงได้เล็งเห็นความสำคัญดังกล่าว ซึ่งเป็นที่มาของการวิจัยเชิงสร้างสรรค์โดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) สร้างผลงานจิตรกรรมโดยได้รับอิทธิพลด้านรูปแบบจากศิลปะลัทธิเซอร์เรียลลิสม์ ด้วยเทคนิคการวาดเส้นสร้างสรรค์ด้วยปากกา หมึก และสีน้ำบนกระดาษ ในแนวความคิดเรื่อง “สภาวะของการแปรเปลี่ยน” ผลการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนารูปแบบทางด้านศิลปะของผู้สร้างสรรค์ และสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปบูรณาการกับการเรียนการสอน อันจะเป็นประโยชน์ต่อแนวทางและรูปแบบในการสร้างสรรค์ของนักศึกษาให้มีความร่วมสมัยสู่สากล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษารูปแบบใหม่ๆ ของการสร้างงานจิตรกรรมด้วยเทคนิควาดเส้นสร้างสรรค์
- 2) เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้จากผลการวิจัยมาพัฒนาการเรียนการสอน และการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมของผู้วิจัย

สมมติฐานของการวิจัย

การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมด้วยเทคนิควาดเส้นสร้างสรรค์สามารถตอบสนองต่อกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมแบบเซอร์เรียลลิสม์ได้เป็นอย่างดี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงสร้างสรรค์ ใช้วิธีการวิจัยแบบวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน คือ ขั้นตอนการวิจัย (R) และขั้นตอนการพัฒนา (D) ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ออกแบบวิธีดำเนินการวิจัยออกเป็น 5 ขั้นตอนดังนี้คือ

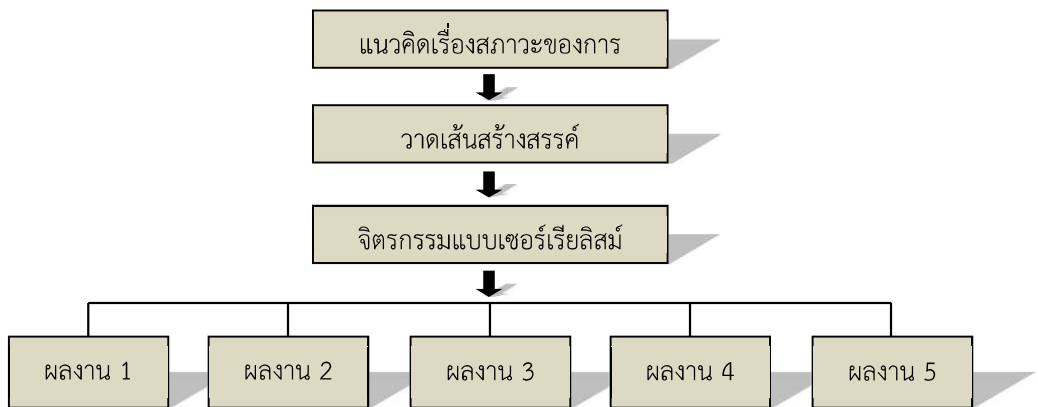
- 1) ศึกษาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องและกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย
- การศึกษาค้นคว้าองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องและกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย (R1) ผู้วิจัยได้แบ่งการดำเนินการออกเป็น 2 กระบวนการ ดังนี้

1.1) การศึกษา ค้นคว้า และรวบรวมเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 1.1.1) ความหมายของการวาดเส้น
- 1.1.2) ความหมายของความคิดสร้างสรรค์
- 1.1.3) การสร้างสรรค์
- 1.1.4) วาดเส้นสร้างสรรค์
- 1.1.5) จิตรกรรมลัทธิเซอร์เรียลลิสม์
- 1.1.6) แนวคิดเรื่องความแปรเปลี่ยน
- 1.1.7) ผลงานศิลปะที่เกี่ยวข้อง
- 1.1.8) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2) การกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ แล้วนำมาประมวลสรุป เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ (รายละเอียดในแผนผังที่ 1) แผนผังที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

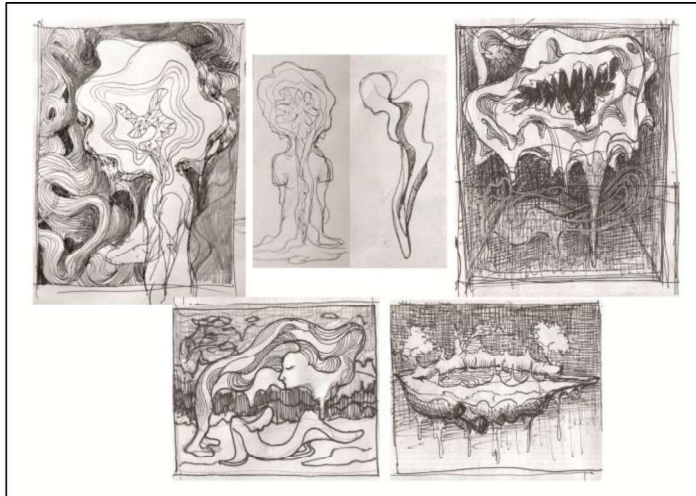
2) สร้างแบบร่างวาดเส้นสร้างสรรค์ : สภาวะของการแปรเปลี่ยน

กระบวนการสร้างสรรค์แบบร่างผลงานสร้างสรรค์ : สภาวะของการแปรเปลี่ยน (D1) ผู้วิจัยมีกระบวนการดังนี้

2.1) ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ โดยอาศัยหลักทฤษฎีแนวคิดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อสื่อความหมายของสภาวะของความแปรเปลี่ยน ความไม่แน่นอนของชีวิตโดยอาศัยรูปทรงทางทัศนศิลป์มาประมวลเป็นภาพร่างทางความคิด ภายใต้เงื่อนไขของการวาดเส้นสร้างสรรค์

2.2) ผู้วิจัยได้นำเอารูปทรงทางธรรมชาติคือหินที่มีการแปรเปลี่ยนรูปร่างที่เกิดขึ้นจากสภาวะต่างๆ ของโลกมาผนวกกับรูปร่างและลักษณะท่าทางของมนุษย์เพื่อใช้เป็นสัญลักษณ์ สื่อถึงความเคลื่อนไหว การเปลี่ยนแปลง มีอ่อน มีแข็ง มีการตกลึก มีการหลอมละลาย แสดงถึงการเกิดขึ้น ดำรงอยู่ และเสื่อมสลายของชีวิต สร้างเป็นแบบร่างขนาดเล็กด้วยการ

วาดเส้นปากกา และสีน้ำ ในหลายๆ ลักษณะเพื่อคัดสรรแบบร่างที่สามารถสื่อความหมายได้จนเป็นที่น่าพอใจ เพื่อนำไปขยายเป็นผลงานวาดเส้นสร้างสรรค์ขนาด 76 ซม. x 56 ซม. จำนวน 5 ภาพ

ภาพที่ 1 : ตัวอย่างภาพร่างต้นแบบเบื้องต้นเพื่อค้นหารูปทรง

3) การวิเคราะห์แบบร่าง (R2)

การวิเคราะห์แบบร่างผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์โดยคำนึงถึงหลักต่อไปนี้

- 3.1) การสื่อความหมาย
- 3.2) ความงามของรูปทรงและสีเส้นและมีเอกภาพ
- 3.3) ความสอดคล้องกับเทคนิควิธีการสร้างสรรค์
- 3.4) การพัฒนาการของรูปแบบ

ภาพที่ 2 : ภาพร่างต้นแบบลายเส้น

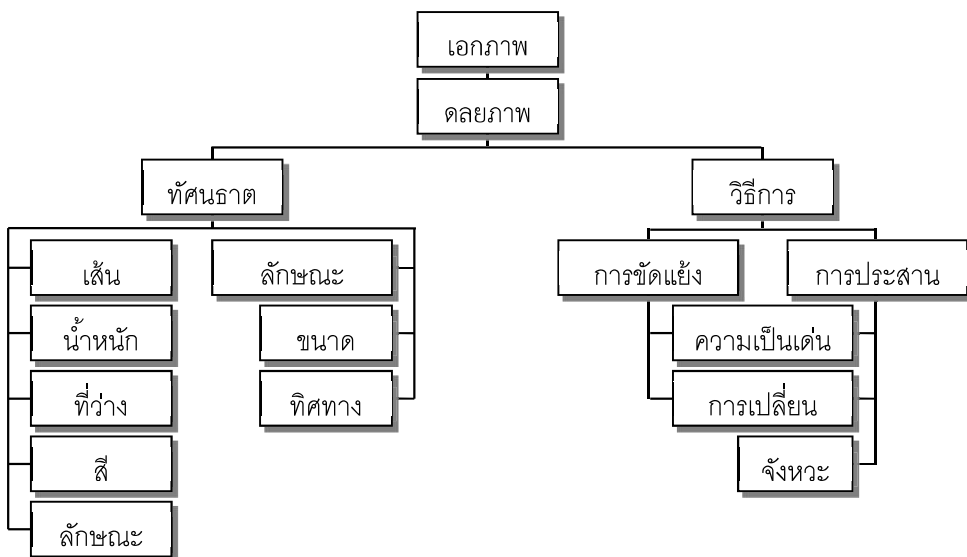

ภาพที่ 3 : ภาพร่างต้นแบบลงสี

4) การวิเคราะห์ผลงานวาดเส้นสร้างสรรค์ : สภาวะของการแปรเปลี่ยน

การวิเคราะห์ผลงานวาดเส้นสร้างสรรค์ : สภาวะของการแปรเปลี่ยน (R3) ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์โดยใช้หลัก การสร้างเอกภาพทางความงามของรูปทรง และการสื่อความหมายด้านเนื้อหา ดังแผนผังแสดงทัศนธาตุและวิธีการสร้างเอกภาพของรูปทรง ดังนี้

แผนผังที่ 2 แสดงทัศนธาตุและวิธีการสร้างเอกภาพของรูปทรง

ที่มา : ชลุด นิ่มเสมอ (2553 : 262)

5) การพัฒนาผลงานวาดเส้นสร้างสรรค์ : สภาวะของการแปรเปลี่ยน

การพัฒนาผลงานวาดเส้นสร้างสรรค์ : สภาวะของการแปรเปลี่ยน (D2) ผู้วิจัย
ได้มีการพัฒนาผลงานดังนี้

- 5.1) พัฒนารูปทรงให้มีความซับซ้อนและสื่อความรู้สึกในเชิงสัญลักษณ์มากยิ่งขึ้น
- 5.2) พัฒนาเส้นโครงสร้างให้เกิดลักษณะความรู้สึกของทิศทางการเคลื่อนไหวในองค์ประกอบของรูปทรง
- 5.3) พัฒนาความงามของเส้น และสีสันทันเป็นอิสระมากขึ้น

ภาพที่ 4 : ภาพผลงานชิ้นที่ 1 (The Change of Life 1)
และภาพผลงานชิ้นที่ 2 (The Change of Life 2)

ภาพที่ 5 : ภาพผลงานชิ้นที่ 3 (The Change of Life 3), ภาพผลงานชิ้นที่ 4
(The Change of Life 4), และภาพผลงานชิ้นที่ 5 (The Change of Life 5)

สรุปผลการวิจัย

1) สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการศึกษาวเคราะห์สี่เคราะห์ข้อมูลและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ โดยเป็นข้อมูลทางด้านเนื้อหาเรื่องการวาดเส้นสร้างสรรค์ วิธีการสร้างสรรค์ งานจิตรกรรมแบบเซอร์เรียลลิสม์ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเรื่องสภาวะของการแปรเปลี่ยน โดยข้อมูลดังกล่าวจะเกี่ยวข้องกับหลักกรรมในพระพุทธศาสนาที่ว่าด้วยเรื่องของความเป็นอนิจจัง และอนิจจลักษณะและกฎแห่งความเปลี่ยนแปลงของชั้นหินในธรรมชาติ สิ่งเหล่านี้ถูกพัฒนามาเป็นภาพร่างทางความคิดในการทำงานเพื่อสร้างสรรค์เป็นผลงานจิตรกรรมตามแนวทางการสร้างสรรค์และจินตนาการของผู้วิจัย

2) สรุปผลการสร้างสรรค์จิตรกรรม

การสร้างสรรค์จิตรกรรมในเนื้อหาเรื่องสภาวะของการแปรเปลี่ยน ผู้วิจัยได้นำรูปทรงอินทรีรูป รูปทรงเรขาคณิต และรูปทรงอิสระมาผนึกรวมเข้าด้วยกัน สร้างองค์ประกอบเพื่อถ่ายทอดแนวความคิดด้วยการประสานกันของทัศนธาตุทางศิลปะด้วยวิธีการวาดเส้นสร้างสรรค์ รูปทรงดังกล่าวคือรูปทรงที่เกิดจากใบหน้าและร่างกายของมนุษย์รวมเข้ากับรูปทรงของแท่งหินและการตกผลึกของหินแร่ อัญมณีชนิดต่างๆ การหลอมละลายของลาวา สร้างสรรค์เป็นรูปทรงที่แปลกประหลาดขึ้นมาใหม่ ที่มีทั้งรูปทรงที่หนักแน่นมั่นคง และรูปทรงที่นุ่มร่อนอ่อนไหว เพื่อใช้เป็นสัญลักษณ์แทนค่ารูปทรงของสรรพสิ่งและชีวิตมนุษย์ที่ไม่มีความแน่นอน มีการเคลื่อนไหวผันแปรอยู่ตลอดเวลา มีการเกิดขึ้น ดำเนินอยู่ และเสื่อมสลายไปตามกาลเวลา สร้างสรรค์เป็นผลงานจิตรกรรมขนาด 76 ซม. x 56 ซม. จำนวน 5 ชิ้น ด้วยสื่อวัสดุคือ สีน้ำ ปากกา และหมึกจีนบนกระดาษ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเชิงสร้างสรรค์นี้พบว่า

1) การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมแบบเซอร์เรียลลิสม์ด้วยเทคนิควิธีการวาดเส้นสร้างสรรค์ สามารถสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมที่มีรูปแบบตอบสนองกันแนวความคิดที่ต้องการนำเสนอได้เป็นอย่างดี แต่อาจมีข้อจำกัดในด้านขนาดของผลงาน เพราะหากมีการสร้างผลงานที่มีขนาดใหญ่มากขึ้นเช่น วาดบนผ้าใบ อาจต้องใช้เวลาและต้องมีการใช้ปากกาที่มีขนาดของหัวใหญ่ขึ้น และใช้สื่อวัสดุอื่นเข้ามาผสมผสานเพื่อให้ผลงานเกิดความสมบูรณ์

2) การวาดเส้นจากปากกาซึ่งมีเส้นขนาดเล็กทำให้สามารถเก็บรายละเอียดของร่องรอยบนรูปทรงที่มีขนาดเล็กได้ นอกจากนั้น เส้นปากกาก็ยังสามารถสร้างความกลมกลืนกับการระบายสีน้ำและหมึกจีนบนกระดาษได้ดี

3) พื้นผิวที่เกิดจากการวาดเส้นสร้างความรู้สึกและบรรยากาศที่แปลกใหม่เหมาะกับการสร้างงานแนวเหนือจริง ผลงานจิตรกรรมที่ได้จึงมีความสมบูรณ์ในตัวเอง

4) การสร้างสรรค์จิตรกรรมแบบเซอร์เรียลลิสม์สามารถตอบสนองต่อการนำเสนอแนวความคิดในเรื่องสภาวะของการแปรเปลี่ยนได้โดยใช้รูปทรงแบบเหนือจริงที่ถูกสร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่เป็นสัญลักษณ์ในการสื่อความหมาย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1) ควรนำเอารูปแบบ และเทคนิควิธีการสร้างสรรค์ไปปรับเปลี่ยนประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสอดคล้องกับแนวทางการสร้างสรรค์ของผู้เรียน

2) การใช้สื่อวัสดุในการสร้างสรรค์ควรมีการปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการต่อยอดพัฒนารูปแบบของการสร้างสรรค์ให้มีความก้าวหน้าทางด้านสุนทรียภาพทางศิลปะมากยิ่งขึ้น 2) ควรมีการต่อยอดและพัฒนาองค์ความรู้สู่การสร้างสรรค์จิตรกรรมบนผ้าใบโดยมีการทดลองใช้สื่อวัสดุอื่นๆ เพื่อสามารถสร้างสรรค์ผลงานได้ขนาดใหญ่ขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมทรัพยากรธรณี. (2558). หินและวัฏจักรของหิน. สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2558, จาก <http://www.dmr.go.th/main.php?filename=rocks>
- กรมส่งเสริมวัฒนธรรม. (2558). แผนที่บ้านศิลปินแห่งชาติ. สืบค้นเมื่อ 18 พฤษภาคม 2558, จาก http://www.culture.go.th/subculture3/map_artist/#mp
- กิตติ ศรมณี. (2553). เกิดขึ้น ตั้งอยู่ ตับไป : Birth Alive Release. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง.
- จิรพันธ์ สมประสงค์. (2533). ประวัติศิลปะ. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พริ้นติ้ง เฮ้าส์.
- ชลุด นิเมเสมอ. (2553). วาดเส้นสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- _____. (2553). องค์ประกอบของศิลปะ (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์ (2546). ความคิดสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ : ด้านสุทธาการพิมพ์.
- ชุดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โลกและดาราศาสตร์. (2558). หิน (Rock). สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2558, จาก http://portal.edu.chula.ac.th/lesa_cd/assets/document/lesa212/8/rocks/properties/rocks_properties.html
- พิษณุ ประเสริฐผล. (2549). วาดเส้นด้วยดินสอ. กรุงเทพฯ : เฟิสท์ ออฟเซท.
- ไมเยอร์, ราล์ฟ. (2540). พจนานุกรมศัพท์และเทคนิคทางศิลปะ. Ralph Mayer เขียน แปลโดย มะลิฉัตร เอื้ออนันท์. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2541). พจนานุกรมศัพท์ศิลปะอังกฤษ – ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพฯ : ครุสภา.

- วันเกิด ซัลวาดอร์ ดาลี ศิลปินกลุ่มเซอร์เรียลลิสม์. (2558) วันนี้ในอดีต. สืบค้นเมื่อ 20 พฤษภาคม 2558, จาก : <http://guru.sanook.com/26188/>
- ศุภพงศ์ ยืนยง. (2547). หลักการเขียนภาพ. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- สี แสงอินทร์. (2551). แมกซ์ แอร์นส์ท ศิลปินเซอร์เรียลลิสม์ผู้ยิ่งใหญ่. กรุงเทพฯ : แอคทีฟพริ้นท์.
- สุดใจ ไชยพันธุ์. (2541). จินตนาการจากการเปลี่ยนแปลงในธรรมชาติ (The imagination from a Changing that occur in nature). วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต, สาขาวิชาจิตรกรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร กรุงเทพมหานคร.
- สุพจน์ สิงห์สาย. (2553). วาดเส้นสร้างสรรค์. คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร : ม.ป.ท.
- สุรพงษ์ สมสุข. (2553). Differentiation บทละครชีวิตที่แตกต่าง. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นท์ติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง.
- _____. (2539). เอกภาพของความเปลี่ยนแปลง. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต, สาขาวิชาภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร กรุงเทพมหานคร.
- อนันต์ ประภาโส. (2553). วาดเส้นทิวทัศน์. กรุงเทพฯ : สีปประชา.
- อารี สุทธิพันธุ์. (2547). ปรัชญาศิลปะ. กรุงเทพฯ : สันติศิริการพิมพ์.
- Art Database Rama IX Art Museum. (2558). สุดใจ ไชยพันธุ์. สืบค้นเมื่อ 20 พฤษภาคม 2558, จาก <http://www.rama9art.org/artisan/artdb/artists/home.php?p=profiles&name=Sudjai%20Chaiyapa>
- Etsy. (2558). Vintage Art Print. สืบค้นเมื่อ 20 พฤษภาคม, 2558, จาก <https://www.etsy.com/listing/97941796/vintage-art-print-the-witch-max-ernst>,
- Geology page. (2558). Photo. สืบค้นเมื่อ 26 พฤษภาคม, 2558, จาก https://www.facebook.com/geology.page/photos_stream
- Sanmalhot. (2558). ไตรลักษณ์. สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2558, จาก <https://sanmalhot.wordpress.com/ไตรลักษณ์/>
- Tas Walker. (2558). Volcanoes shaped our planet. สืบค้นเมื่อ 15 พฤษภาคม, 2558, จาก <http://creation.com/volcanoes>
- Wiki Art. (2558). Soft Construction with Boiled Beans: Premonition of Civil War. สืบค้นเมื่อ 20 พฤษภาคม, 2558, จาก, From <http://www.wikiart.org/en/salvador-dali/soft-construction-with-boiled-beans-premonition-of-civil-war>

สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
ถนนพหลโยธิน ตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย
รหัสไปรษณีย์ 57100

โทรศัพท์ : 053-776211

แฟกซ์ : 053-776463

Facebook : สำนักศิลปะและวัฒนธรรมมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย